

eerst
een

THUIS

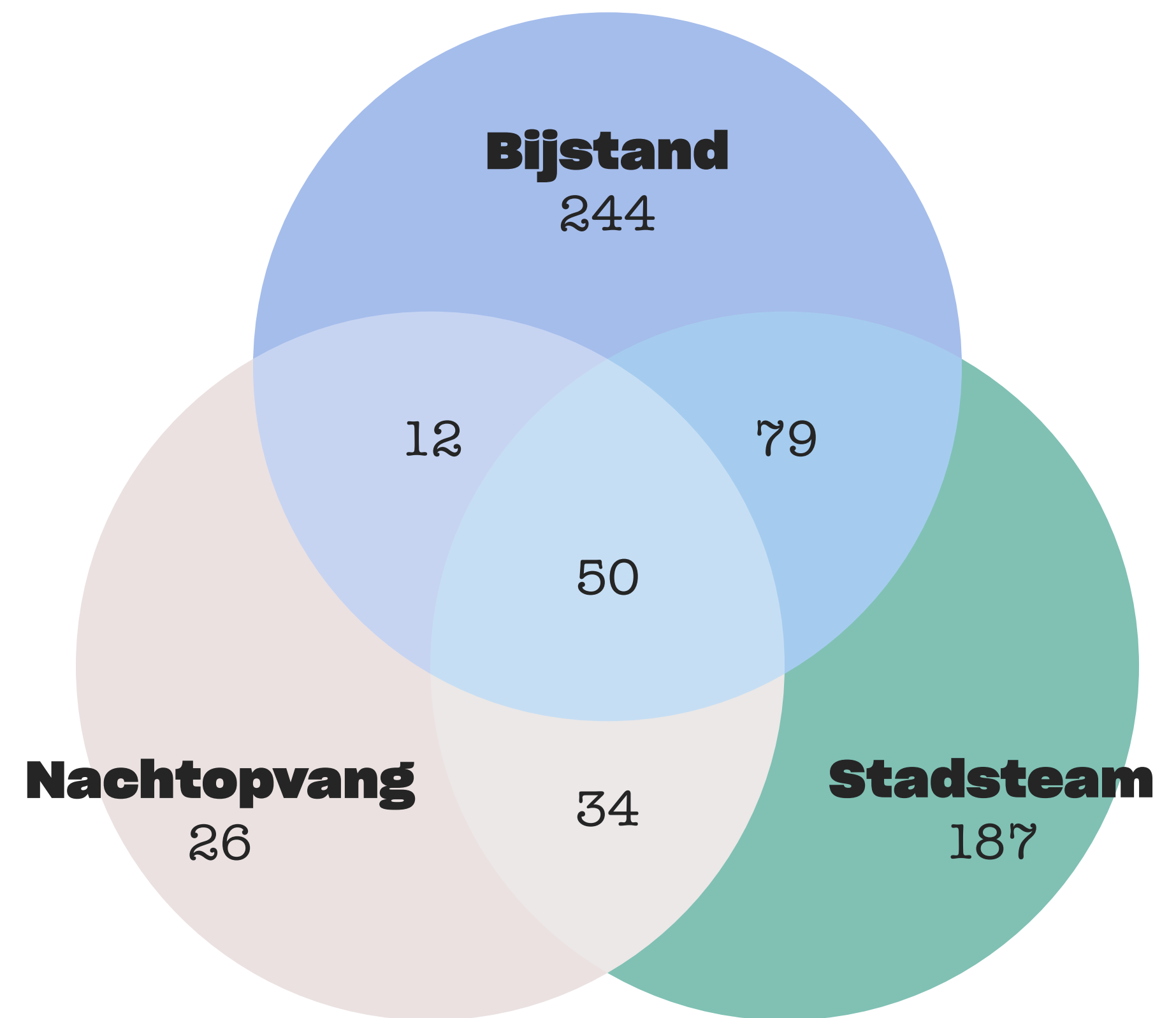
**Wat zien we
gebeuren?**

Met het huidige opvangmodel lossen we het probleem dak- en thuisloosheid onvoldoende op

- Dak- en thuisloze mensen krijgen moeilijk een woning en de opvang raakt verstopt:
  - Herstel in het opvangmodel duurt lang: de verschillende stappen in de keten kennen soms lange wachttijden.
  - De regio kent een zeer krappe woningmarkt: het aanbod van geschikte woningen en woontypen is beperkt.
  - We leggen veel dak- en thuisloze mensen belemmeringen op om weer te kunnen wonen: bijv. eerst van hun verslaving af zijn of schuldenvrij.
- Het gevolg van dit alles zijn hoge financiële en maatschappelijke kosten: begeleiding, huisvesting, (nood)opvang, overlast, vervuiling, inzet politie, overige zorgkosten en vergeet ook niet het persoonlijk leed.

Cijfers

Op dit moment weten we van 571 mensen dat zij dakloos zijn in de stad Utrecht. Er is echter in zowel de stad als de regio een grote groep mensen niet in beeld.

mensen in beeld

Wat is onze visie?

Wij geloven dat mensen
vanuit een eigen thuis
beter en sneller kunnen
herstellen

Een eigen plek is een primaire levensbehoefte en een noodzakelijke basis voor herstel

- Iedereen heeft recht op huisvesting (Internationaal Verdrag van de Rechten van de Mens, artikel 11).
- Uit onderzoek blijkt dat stress en armoede een negatieve invloed hebben op het denkvermogen.
- Onzekerheid over een vaste slaapplek en een onduidelijk toekomstperspectief verminderen de mogelijkheden om te werken aan herstel.
- Hoe langer mensen dak- of thuisloos zijn, hoe groter hun problematiek vaak wordt en hoe langer de weg naar herstel.

Peramide van Maslow

**Hoe gaan we
dat doen?**

**Als regio Utrecht bieden we
dak- en thuisloze mensen eerst
een woning om van daaruit
te werken aan hun herstel**

**Met ten minste 200 deelnemers
wordt dit het grootste
Housing First project in Nederland.**

Wat is voor ons Housing First?

Vanuit je eigen thuis kunnen werken
aan duurzaam herstel.

De toewijzing van een woning is de start van het begeleidingstraject,
in plaats van het slotstuk.

Wij gaan met dit project

Niet voorkomen dat mensen
dak- en thuisloos worden.

Wel dak- en thuislozen vanuit een
woning meer mogelijkheden geven
om te werken aan hun herstel.

Voor wie?

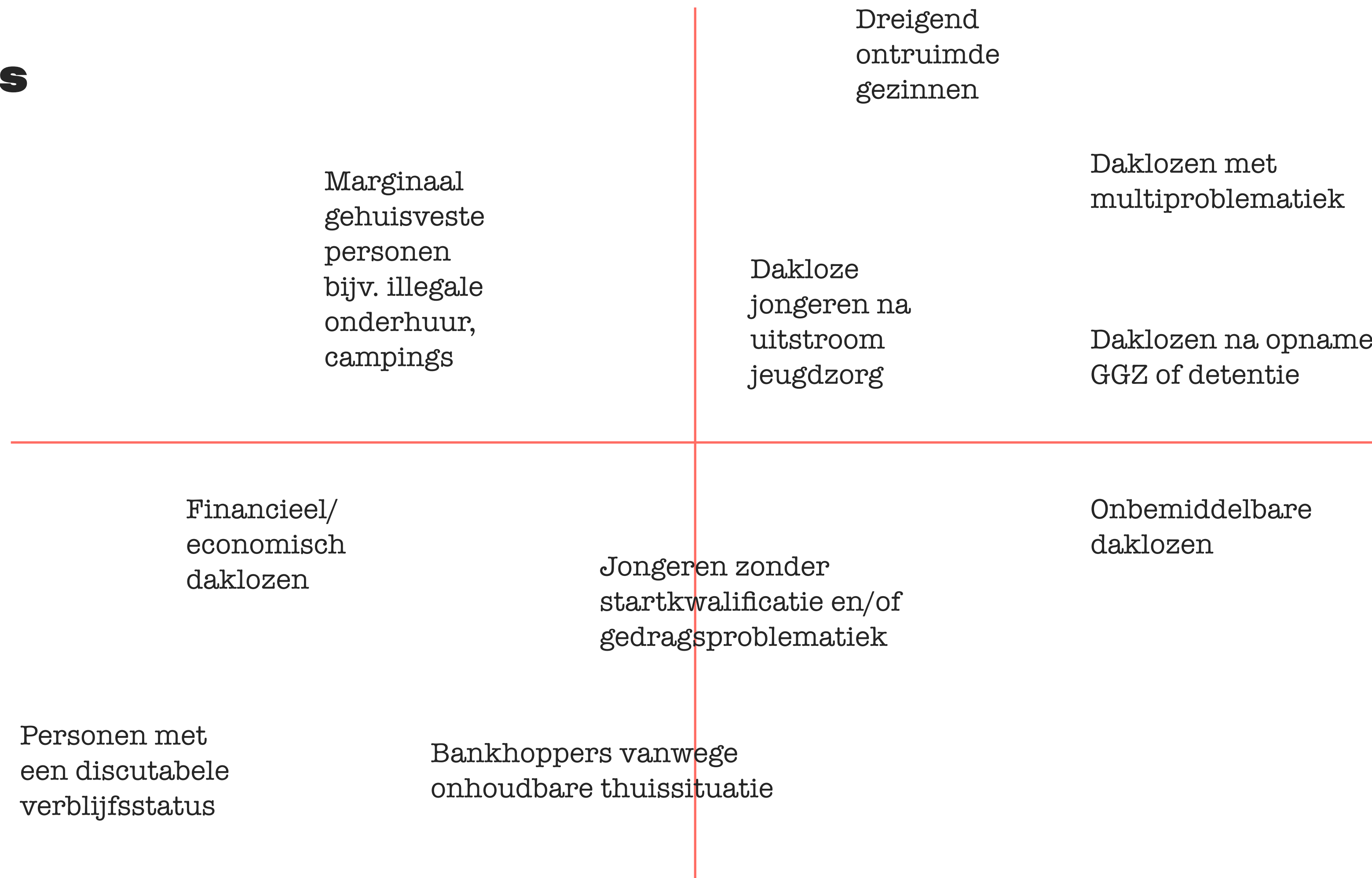
Potentiële doelgroepen voor het Living Lab Eerst een Thuis

**Lichte
problematiek**

Wel in beeld

Niet in beeld

**Complexe
problematiek**

Wat gaan we doen?

Projecten: 1e prioriteit

- Projecten voor de doelgroep daklozen die overwegend in opvangvoorzieningen wachten op een woning
- Zowel jongeren als volwassenen

Belangrijk criterium:

Personen waarvan we verwachten dat zij met (intensieve) begeleiding na 2 jaar zelfstandig kunnen wonen.

1. Daklozen die wachten op een woning (200 deelnemers)

Doelgroep

- mensen in de maatschappelijke opvang en andere tijdelijke opvangvoorzieningen

Vindplaatsen

- in begeleiding bij opvangorganisaties
- stadsteam herstel
- centrale wachtlijst regionale toegang

Project

- gemengd wonen
- gespikkeld wonen

2. Dak- en thuisloze jongvolwassenen (30-50 deelnemers)

Doelgroep

- jongvolwassenen die dakloos zijn
- jongvolwassenen die marginaal gehuisvest zijn (bankhoppers)

Vindplaatsen

- Back UP
- De Dijk
- jeugdzorg
- ambulante begeleiders

Project

- geclusterd wonen
- gemengd wonen

Wat gaan we doen?

Experimenten: 2e prioriteit

- Experimenten om te verkennen of en, zo ja, hoe Housing First een oplossing is voor andere doelgroepen dak- en thuislozen
- Onderwerpen voor experimenten
  - Aanpak langdurige dakloosheid
  - Preventie/ voorkomen opvang
  - Aanpak marginaal gehuisveste personen met psychosociale problemen

3. Aanpak langdurige dakloosheid

Doelgroep

- langslapers
- daklozen die zorg mijden
- onbemiddelbaar (vanwege voorwaarden en problematiek)

Vindplaatsen

- Sleep-inn / nachtopvang
- straat
- politie

Inhoud experiment

- nader uit te werken

4. Experiment preventie/voorkomen opvang

Doelgroep

- thuisloos, marginaal gehuisvest, bankhopper, grote kans op dakloosheid

Vindplaatsen, o.a.

- stadsteam herstel
- particuliere verhuurders
- tijdelijke woonvoorzieningen (pitstops / corporatiehotels / etc.)
- sociaal teams/ buurtteams

Inhoud experiment

- nader uit te werken

5. Aanpak marginaal gehuisveste personen

Doelgroep

- marginaal gehuisveste mensen met psychosociale problematiek en een uitzichtloze situatie

Vindplaatsen

- via sociaal teams / buurtteams
- via huisartsen en andere zorgaanbieders
- op recreatieparken of andere marginale huisvesting (illegale onderhuur)

Inhoud experiment

- nader uit te werken

Welke partijen doen er mee?

coalition of the doing

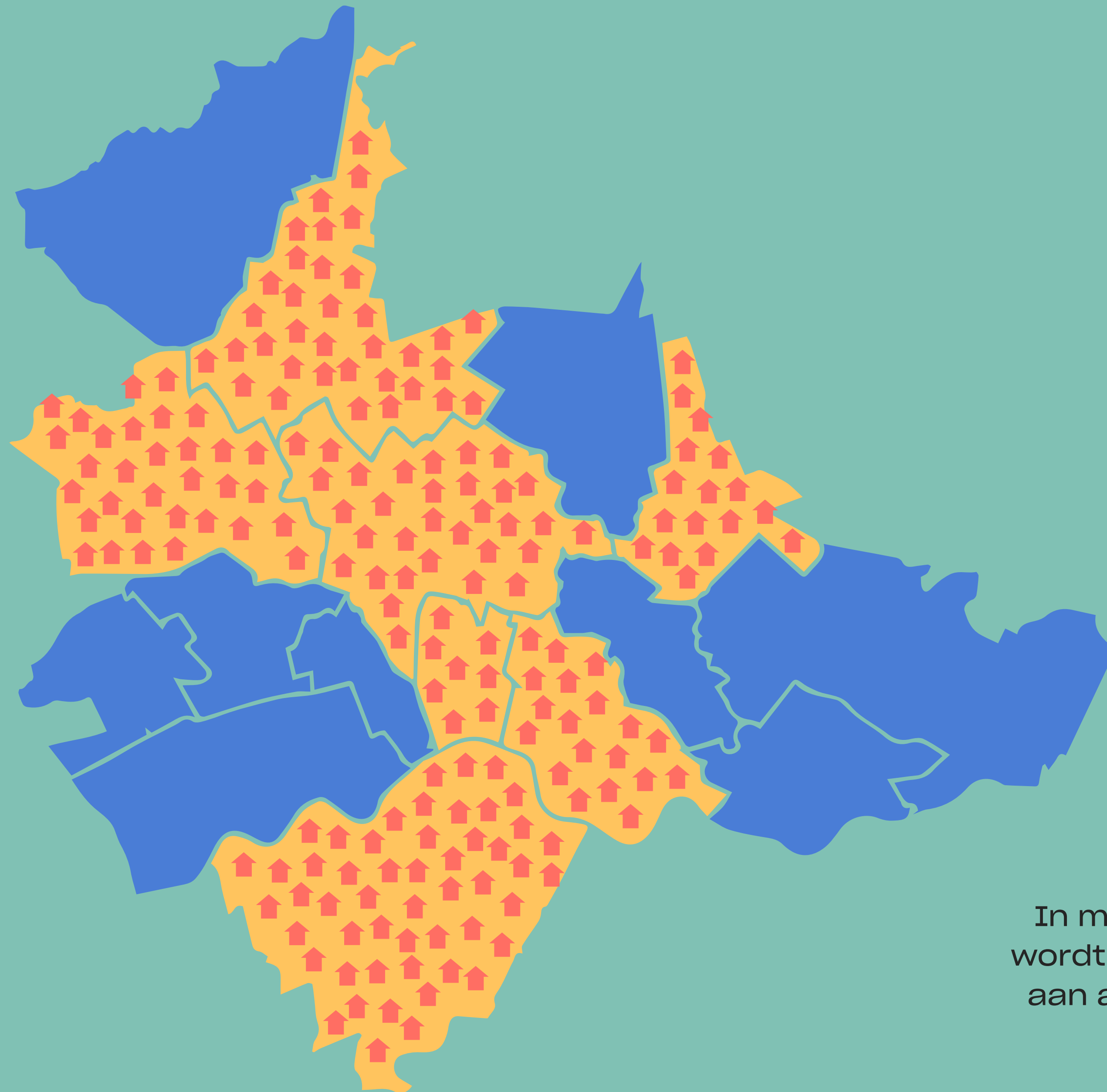
coalitiepartners

Gemeente Houten
Gemeente Nieuwegein
Gemeente Stichtse Vecht
Gemeente Utrecht
Gemeente Vijfheerenlanden
Gemeente Woerden
Gemeente Zeist

BijBram
Kwintes
Leger des Heils
Lister
Tussenvoorziening

GroenWest
Mitros
Portaal
Vecht en Omstreken
Viveste

+
vele andere partijen
in het veld

In meer gemeenten
wordt er nog gewerkt
aan alliantievorming.

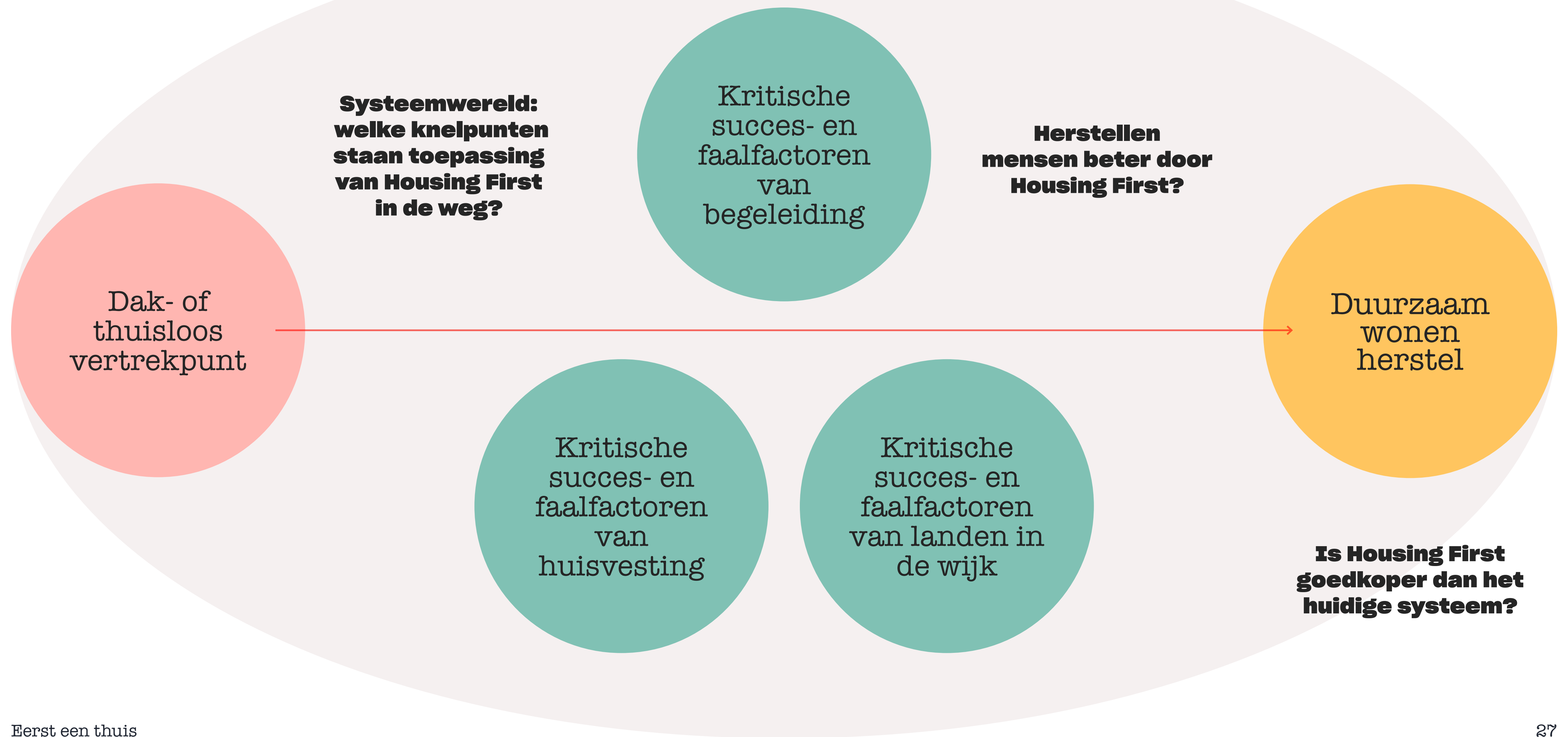

Wat willen we leren?

Hoofdvraag:

In hoeverre kan het direct zelfstandig wonen (Housing First) het huidige opvangmodel in de regio Utrecht voor het herstel van dak- en thuisloze personen vervangen?

Operationalisering Hoofdvraag

Beoogde resultaten Living Lab:

- Definitie van de kritische succes- en faalfactoren voor duurzaam herstel vanuit een eigen woning.
- Gedetailleerd en overtuigend inzicht in de maatschappelijke en financiële opbrengsten.
- Handvatten die door de U16 en andere gemeenten kunnen worden gebruikt om Housing First vaker en effectiever toe te passen.

Wat onderzoeken we?

**1. Herstellen mensen beter
in housing first dan in het
huidige opvangmodel?**

Wat onderzoeken we?

De mate waarin de deelnemers stabiel wonen en duurzaam herstellen en eventuele verschillen daarin tegen de achtergrond van hun vertrekpunt.

Vertrekpunt/persoonlijke kenmerken kunnen van invloed zijn op het traject en herstel:

- Duur dakloosheid
- Leeftijd
- Financiële situatie
- Achterliggende problematiek (ggz/verslaving/psychosociaal)
- Motivatie
- Verwachtingen
- Woonvaardigheden

Hoe onderzoeken we dat?

Het volgen en meten van de mate van duurzaam wonen en herstel aan de hand van:

- Onderzoek onder deelnemers
- Stabiel wonen
- Sociaal contact
- Verminderde zorgconsumptie
- Financiële stabiliteit
- Welbevinden/ autonomie
- Documentaire
- Kwalitatief beeld / anekdotisch
- Verhalen van deelnemers zelf

2. Is housing first goedkoper dan huidige werkwijze?

Wat onderzoeken we?

De kosten van een housing first traject in vergelijking met een regulier traject

- Kosten
- aanpak en organisatie
- begeleiding en andere gerelateerde kosten
- duur van traject

NB. Lange termijn zichtbare effecten

Hoe onderzoeken we dat?

- Inzicht bieden in de kosten van housing first in verhouding tot het huidige opvangmodel
- Uitgedrukt in financiën

3. Wat zijn de kritische succes- en faalfactoren mbt huisvesting?

Wat onderzoeken we?

Relevante aspecten van het wonen:

- Vorm (gemengd, geclusterd, gespikkeld)
- Ontwerp van de woning of woonvorm
- Omvang / schaalgrootte
- Locatie (stad, dorp, voorzieningen, OV, netwerk, etc.)
- Omgeving (buurt, druk, rustig, groen, centraal, etc.)
- Betaalbaarheid
- Contractvorm (eigen naam, omklap)
- Wijze van plaatsing/toewijzing woning (matching deelnemer met woning/ woonomgeving)

Hoe onderzoeken we dat?

- Volgen wat succes- en faalfactoren zijn met betrekking tot deze aspecten:
- Onderzoek onder bewoners (met en zonder begeleiding)
- begeleiders
- documentaire
- kwalitatief beeld / illustratief

4. Wat zijn de kritische succes- en faalfactoren mbt begeleiding?

Wat onderzoeken we?

Relevante aspecten van begeleiding:

- Methodieken
- Ingrediënten: op welke leefgebieden
- Waarden: houding en orientatie
- Onvoorwaardelijkheid
- Kwaliteit
- Tijd en intensiteit
- Flexibiliteit
- Continuïteit / duurzaamheid
- Aansluiten op behoefte (maatwerk)
- Gelijkwaardigheid
- Aandacht geven aan landing in de buurt/ netwerk opbouw
- Sturing begeleiders: waarop en hoe wordt gestuurd?

Hoe onderzoeken we dat?

- Bepalen wat succes- en faalfactoren zijn met betrekking tot deze aspecten:
- Delen van methodiek en aanpak
- Knelpunten binnen casuïstiek bespreken
- Intervisie met begeleiders

5. Kritische succes- en faalfactoren mbt landing in de wijk?

Wat onderzoeken we?

Relevante aspecten van landen in de wijk:

- Interactie met medebewoners
- Relatie tot burens / buurt
- Verbinding met voorzieningen en partijen in sociale basis
- Buurtbeheer + snel kunnen schakelen in geval dat nodig is

Hoe onderzoeken we dat?

Volgen wat succes- en faalfactoren zijn met betrekking tot deze aspecten:

- actieonderzoek onder deelnemers, medebewoners, burens en buurtbewoners

6. Wat zijn knelpunten in de systeemwereld voor het toepassen van housing first?

Wat onderzoeken we?

Voorwaarden voor begeleiding

- Voorwaarden voor wonen
- Wet- en regelgeving
- Werk en inkomen
- Wmo
- Bijzondere bijstand

- Taal: begrijpelijk communiceren
- Overgangen (leeftijd, wetten, systemen, gemeenten)
- et cetera

Hoe onderzoeken we dat?

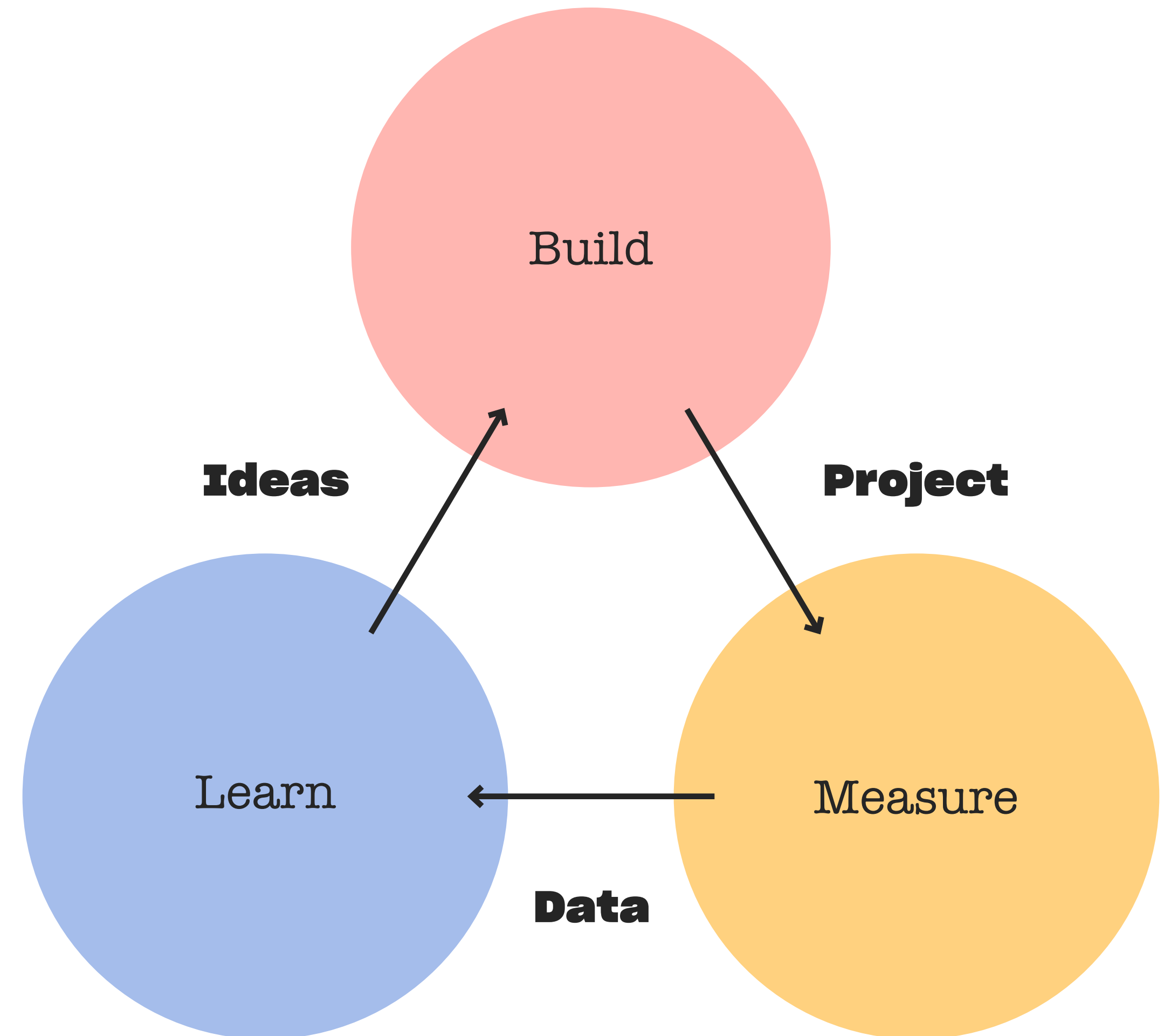
- Vanuit de allianties worden knelpunten ervaren en doorbraken gerealiseerd
- Er vindt tussen allianties kennisuitwisseling plaats over deze doorbraken
- Waar nodig (regionale) interventie om knelpunten op te lossen
- Indien structurele knelpunten: beleidsontwikkeling om in de toekomst dergelijke knelpunten te voorkomen

Hoe gaan we leren en ontwikkelen binnen het Living Lab?

1. Het Living Lab is opgebouwd vanuit de build, measure, learn methode.

We maken een start. Vervolgens meten we. Daar leren we van zodat we kunnen verbeteren.

Dit proces herhalen we totdat we onze methodes hebben geoptimaliseerd.

We leren en experimenteren samen en gebruiken deze lessen in onze woon en zorg opgaven.

2. Het Living Lab is communicatie

- leren en experimenteren: delen van kennis en ervaring zowel binnen als buiten de Coalition of the Doing
- successen en voortgang delen: ambitie van regio en de progressie op onze doelstellingen zichtbaar maken
- beeldvorming en framing: van dakloosheid, dak- en thuislozen, de samenwerkende partijen, de regio
- gezamenlijkheid: de wens om breed draagvlak voor het project te creëren én behouden
- bestendigen: het inbedden van de resultaten in de bestaande woon- en zorgopgaven.

De progressie volgen we met 8 succesindicatoren

1. Begeleiding en methodiek: uitgangspunten, waarden, onvoorwaardelijkheid, kwaliteit, flexibiliteit, sturing
2. Herstel: Stabiel wonen, Sociaal contact, Verminderde zorgconsumptie, Financiële stabiliteit, Welbevinden/ autonomie
3. Huisvesting: betaalbaarheid, woonvorm, ontwerp, interieur, ligging, voorzieningenniveau, kwaliteit woningen
4. Aantal woonplekken: aantal woningen/ wooneenheden die beschikbaar zijn gekomen binnen het living lab en waar deelnemers wonen
5. Landing / draagvlak in de buurt: thuisvoelen, geaccepteerd voelen door 'uitstromer', acceptatie door medebewoners/buren/buurt, interactie
- (6. Politiek-bestuurlijk) Draagvlak voor Housing First
7. Samenwerking tussen partijen, zowel regionaal als lokaal
8. Maatschappelijke business case: de kosten van housing first in verhouding tot het huidige opvangmodel

Verhouding tot andere projecten en onderzoeken

Inzichten benutten in ons living lab vanuit onderzoeken en projecten elders

- Regionale opgave doordecentralisatie BW / huisvesting bijzondere groepen
- Project Einstein
- Onderzoek voorkomen terugval
- Housing First in andere gemeenten
- Goede Buren ontwikkelwerkplaats
- Gemengd wonen werkplaats

Financiële uitgangspunten

Wat kan gefinancierd worden uit de projectmiddelen?

1. Financiering van de begeleiding van de deelnemers komt volledig voor rekening van het project.

- Het betreft een eenmalige bijdrage aan de zorgaanbieder om alles te doen wat nodig is om tot duurzaam wonen en herstel van de deelnemer te komen.
- Het betreft trajectfinanciering met een resultaatafspraak waarbij het traject resulteert in het duurzaam wonen en herstel van de desbetreffende deelnemer.
- Dat betekent dat afronding van de begeleiding pas dan plaatsvindt, wanneer de deelnemer beschikt over een zelfstandig woonruimte en voldoende herstel kent (zelfredzaamheid, zelfregie en een toekomstperspectief) om zelfstandig te kunnen wonen.

2. In geval van uitval of een onjuiste plaatsing blijft de zorgaanbieder in eerste aanleg verantwoordelijk en vindt overleg plaats tussen de zorgaanbieder, projectleiders en centrumgemeente Utrecht over een alternatief.

3. Zodra duurzaam wonen een feit is is de gemeente verantwoordelijk voor eventuele lokale ondersteuning die de deelnemer nodig heeft vanuit o.a. Wmo, Participatiewet of anderszins. Dit betekent ook dat de bekostiging daarmee voor de betreffende gemeente is.

- De afronding van een traject door een zorgaanbieder kan alleen in samenwerking met deelnemer, zorgaanbieder, corporatie en gemeente geschieden.
- Zorgaanbieder en gemeente zorgen voor een warme overdracht van begeleiding en zorg.
- Corporatie, zorgaanbieder en gemeente maken binnen de alliantie afspraken over waakvlamzorg.

4. Voor financiering van extra activiteiten (gericht op landing in wijk bijvoorbeeld) zijn in aanvulling op lokale instrumenten en middelen ook projectmiddelen beschikbaar. Wat hiervoor nodig is zal per project en alliantie verschillen.

5. In het Living Lab delen alle deelnemende partijen open en transparant hun aanpak, werkwijze én uitgaven, zodat de regio (en daarmee de partijen zelf) hiervan kan leren ten behoeve van een bredere toepassing van housing first.

Wat is het vervolg?

Vervolg

Aantallen en locaties

- Met allianties aan de slag: op zoek naar of formaliseren van woonlocaties en onderliggende afspraken
- Latere instapmomenten organiseren met gemeenten die nog werken aan hun alliantie
- Voor de zomer: de balans opmaken voor tenminste de 1e prioriteit projecten (thermometer)

Inhoud en living lab

- Nadere invulling aan de drie experimenten geven met betrokken partijen in de regio
- Aanpak onderzoekslijnen concretiseren met de onderzoekers en de Coalition of the Doing
- Uitvoering van het living lab (met communicatie, intervisie, design, onderzoek) opstarten

Organisatie en planning

- Uitvoerende projectorganisatie inrichten op basis van partners in de Coalition of the Doing
- Planning met milestones benoemen, inclusief bestuurlijke besluitvormingsmomenten gedurende uitvoeringsfase

eerst
een

THUIS